

Daşa dönmüş musiqi və ya memarlıq haqqında nağıllar

(Müəllifə məktub)

Fevral ayının 1-də tanınmış, istedadlı memar, ilhamlı, duzlu qələm sahibi, dostum Ömər Qoçulu “Daşa dönmüş musiqi” adlı yeni kitabını mənə göndərdi. Telefon edib təşəkkür etmək istədim, amma birdən dayandım, fikrimdən daşındım. Öz-özümə “bir kitabı vərəqləyim” dedim, sonra zəng edərəm. Və beləcə, kitabı vərəqləyə-vərəqləyə, o “daşa dönmüş musiqi”nin həzin sədaları altında düşünə-düşünə müəllifə kiçik bir məktub yazmaq qərarına gəldim.

Əzizim Ömər Qoçulu!

Şairlərin, yazıçıların, tədqiqatçıların, ümumiyyətlə yaradıcı insanların, sənət adamlarının bir-birinə kitab bağışlamaları öz aralarında fikir, ədəbi ünsiyyət mübadiləsinin bir formasıdır. Adətən, biri o birinə kitab bağışlayanda kitabı alan tərəf müəllifə xoş gəlsin deyə “kitabını birnəfəsə oxudum” deyir. Mən belə deməyəcəm. Əslində mən nəinki bu kitabı birnəfəsə oxumadım, həqiqəti söyləsəm, mən bu kitabı, ümumiyyətlə, oxumadım. Bəli, oxumadım, mən bu kitabı, bu daşa dönmüş və indi Sizin qələminiz vasitəsilə yenidən canlanmış bu musiqini həzin-həzin, vərəq-vərəq dinlədim. Dinlədim o musiqini ki, “Koroğlu”nun uvertyrası kimi içimi silkələdi, məni mübarizliyə, mübarizəyə səslədi, dinlədim o musiqini ki, xalq mahnılarımız kimi məni saflaşdırdı, bulaq kimi durultdu, dinlədim o musiqini ki, muğamlarımız kimi məni kimliyimə qaytardı, düşündürdü, ruhuma ruh qatdı, dinlədim o musiqini ki, məni xəyalən ulu Borçalının ulu dağlarına, yaylaqlarına apardı, dinlədim o musiqini ki, dinləməsəm çox şey itirərdim.

Əziz dostum!

Əslində bu kitabı “Memarlıq haqqında nağıllar” da adlandırmaq olardı. Kitabın dili sanki nağıl dilidir, elə bir nağıl ki, ona qulaq asmaqdan doymursan, oxuduqca

oxumaq, dinlədukcə dinləmək istəyirsən, elə bir nağıl ki, göydən 3 alma düşməmiş ayrılmaq olmur ondan. Məhz bu xüsusiyyətləri bu kitabı yalnız mütəxəssislər üçün deyil, çox geniş oxucu auditoriyası üçün maraqlı və hətta vacib edir. Özünü Azərbaycanlı, daha geniş mənada Türk sayan hər kəs üçün bu kitabda dinləniləsi nağıl, dinləniləsi musiqilər çoxdur. Kitabın titulu və rəqində yazırsınız: “...*Kitab tələbələr, memarlar və incəsənətlə maraqlanan geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur*”. Mən deyərdim ki, burada “incəsənətlə maraqlanan” ifadəsinə ehtiyac yox idi. Məhz belə kitabları oxumaq, buradakı musiqini dinləmək lazımdır ki, bunun vasitəsilə incəsənətin nə olduğunu anlayasan, incəsənətlə maraqlanasan, ona aşiq olasan.

Nədir bu kitabı maraqlı edən, nədir buradakı musiqini dinləmək ehtiyacını zəruri edən?

- Əvvəla kitab çox nəfis şəkildə nəşr edilmişdir, öz zahiri və daxili görkəmi ilə, içərisindəki illüstrasiyalarla, şəkillərlə oxucunu maraqlı məlumatlarla üz-üzə qalacağına hazırlayır.

- Kitabın dili o qədər şirin, o qədər doğmadır ki, ayrılmaq olmur, oxuduqca oxumaq, nağılın sonunu bilmək istəyirsən. Məhz bu kitabı sadə oxucular, daha doğrusu mütəxəssis olmayanlar üçün də maraqlı və oxunaqlı edir.

- Kitabın strukturu elə qurulmuşdur ki, sanki dayanacaqsız hərəkət edən bir qatara minmisən, bir başlanğıc var, bir də son. İndi oğulsan, ortada dayan! Digər tərəfdən kitab elə formalaşdırılmışdır ki, hər hansı bir bölmə olmasaydı, sanki tamlığını itirərdi. Bu, əlbəttə ki, Sizin özünüzdün istedadlı memarlığınızdan irəli gəlir.

- Kitabdakı maraqlı məlumat bolluğu. Siz Azərbaycan memarlığından söz açmaqla yanaşı, dünya memarlığının unudulmaz simalarını da, dünya memarlığının

əfsanə əsərlərini də unutmur, onlar haqqında lokanik, eyni zamanada kifayətedəcək qədər maraqlı məlumatlar verirsiniz. Özü də bu məlumatları elə ustalılıqla, elə sadəliklə çatdırırsınız ki, memarlıqdan xəbəri olmayanlar belə özlərini bir anlığa memar hiss edirlər.

- Bir də mənim üçün, heç bir şübhəsiz Borçalı elindən olan hər bir oxucu üçün kitabdakı Borçalı ilə bağlı məqamlar, kitabın dilindəki Borçalı çalarları. Yadımdadır, uşaq vaxtlarımda, 60-cı illərin sonu, 70-ci illərin əvvəllərində hər il yaylağa gedərdik. Bu zaman yolumuz bir qalanın yanından keçərdi. O vaxt böyüklərimiz “bu Koroğlu qalasıdır” deyə bizi maraqlandırırırdılar. Hətta o vaxdan yadımda belə bir əfsanə qalıb ki, Qırat bu qalanın bir tərəfindən o biri tərəfinə hoppanarmış. Xeyli sonralar, həmin qalanın elə Borçalının qoç qalası – Qoçulu qalası olduğunu öyrəndim. İndi kitabda bu haqda oxuyanda xəyalən uşaqlığıma döndüm, o unudulmaz, bir də təkrar olunmayacaq günlərimi xatırladım.

- Kitabın maraqlı xüsusiyyətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, burada poeziya ilə memarlığın vəhdəti də unudulmamışdır. Əslində, poeziya özü bir memarlıqdır, hər şair də bir memardır. İsmailiyyə binasını təsvir edərkən ustad şairimiz Səməd Vurğunun, Çıraqqalanı təsvir edərkən Zəlimxan Yaqubun poeziyasını bələdçi kimi götürməyiniz, yeri gəldikcə böyük ustadlar, Nizamidən, Əlişir Nəvaidən, Aşıq Ələsgərdən, Abbas Tufarqanlıdan, bayatılarımızdan misallar gətirməyiniz də Sizin qəlbimizin şairənəliyindən, özünüzün poeziya adamı, professor Nəriman Əliyevin yazdığı kimi “sənət xiridarı, söz ustası” olmağınızdan xəbər verir.

- “Yurda çəpər, yada sipər” qalalardan danışanda Dərbənd qalasını, Qoçulu qalasını, “Allahın evi, bəndənin güvənc yeri” məscidlərdən danışanda Təbrizdə cümə məscidini, Sultaniyyə məscidini, Dərbənd cümə məscidini, Tiflis cümə məscidini, “Yurda bəndli” körpülərdən danışanda Xudafərin körpülərini,

Sınıq körpünü xüsusi qeyd etməklə, Siz xəyalən qədim Azərbaycanı bağrınıza basmış, onun çoxlarının çoxdan unutduğu xəritəsini çəkmisiniz.

- Və nəhayət, memarlığa verdiyiniz bir ömürdə (arzu edirəm ki, bu ömür hələ uzun illər, memarlığa xidmət etsin, qəlbiniz yaratmaq eşqilə dolu, qələminiz iti və nurlu olsun!!!) yaratdığınız əsərlər, memarlıq elmində, xüsusi halda Azərbaycan memarlığında qoyduğunuz iziniz, nişanınız haqqında səmimi, şirin söhbətləriniz.

Əzizim Ömər Qoçulu!

Biz Sizinlə çoxdan tanışıq. Hələ bir müddət Xəzər universitetində bir yerdə də işləmişik. Amma sözün əsl mənasında mən Sizi nə bir yerdə işlədiyimiz dövrdə, nə Sizin şirin şeirlərinizi, hekayələrinizi, nə “Nənəmin nağılı”nı, nə də “Gözdən sözə”nizi oxuyanda deyil, məhz indi “daşa dönmüş musiqi”ni dinləyəndə tanıdım, indi kəşf etdim.

Əminəm ki, bu kitab, mənim 6 yaşlı oğlum Hakan kimi, vərəqlədikcə üzündə təbəssüm oyanan hələ çox-çox uşaqları memar olmağa, memarlıq dünyasında yeni-yeni musiqilər bəstələməyə həvəsləndirəcək.

Məgər bu deyilmi bu kitabın ən böyük üstünlüyü, onun tarixi əhəmiyyəti?!

**Səmimi dost salamları ilə
İsaxan İsaxanlı**

Mənbə:

“Kredo” qəzeti, № 06 (716), 9 fevral 2013-cü il.